

РОЛЬ ТА МІСЦЕ ЧАСТОК У НІМЕЦЬКІЙ МОВІ НА ПРИКЛАДАХ ТЕКСТІВ ПРО ВІЙНУ

Ходикіна І. В.

*доктор філософії, кандидат економічних наук,
викладач кафедри іноземних мов і методики викладання
Бердянський державний педагогічний університет
вул. Шмідта, Бердянськ, Запорізька область, Україна
orcid.org/0000-0002-4350-6664
irinahodikina22@gmail.com*

Ключові слова: *модальність,
підкреслення, узагальнення,
емоційне забарвлення,
комунікативна функція.*

У статті проаналізовано місце та статус часток у німецькій мові, їхні функції, роль, значення. Зауважено, що частки – це типологічна етнічна особливість української та німецької мов, бо це сильнопартиклеві мови. Уточнене значення дефініції часток, доведено, що це окрема частина мови, але не в типовому розумінні, де частини мови вивчаються з погляду морфології та синтаксису. Частки варто вивчати з погляду комунікативної лінгвістики. Їх денотативне значення невелике, водночас конотативний складник різноманітний: одна і та сама частка може мати різне значення залежно від ситуації і перекладатися по-різному. Частки являють собою особливе угруповання певної кількості незмінюваних слів, які можуть виступати різними частинами мови залежно від контексту, не є певним членом речення, не відповідають на питання, але їх не можна змішувати з прислівниками та модальними словами. Проведено порівняльний аналіз подібних частин української та німецької мов. Визначено особливий статус часток у німецькій мові, де є свої певні особливості синтаксичного характеру: порядок слів, тип речення, інтонація. Зроблено припущення, що частки займають особливе місце не тільки в усній мові, а й поширилися на письмові тексти; проаналізовано мету використання, підходи і принципи класифікації та інші морфологічні й семантичні аспекти. Зібрано доказову базу з прикладами зі статей про війну між Україною та Росією та її висвітлення у німецькій пресі, проаналізовано частоту застосування часток у друкованих текстах. Виокремлено найбільш уживані групи часток, наведено приклади їх перекладу та розташування в реченнях.

THE ROLE AND PLACE OF PARTICLES IN THE GERMAN LANGUAGE ON THE EXAMPLES OF TEXTS ABOUT WAR

Khodykina I. V.

*Doctor of Philosophy, Candidate of Economic Sciences,
Lecturer at the Department of Foreign Languages and Teaching Methods
Berdiansk State Pedagogical University
Schmidt str., Berdiansk, Zaporizhzhia region, Ukraine
orcid.org/0000-0002-4350-6664
irinahodikina22@gmail.com*

Key words: *modality, emphasis, generalization, emotional coloring, communicative function.*

The article analyzes the place and status of particles in the German language, their functions, role, and meaning. It is noted that particles are a typological ethnic feature of the Ukrainian and German languages, as they are strongly partitive languages. The definition of particles is clarified, it is proved to be a separate part of speech, but not in the typical sense, according to which parts of speech are studied in terms of morphology and syntax. Particles should be studied from the point of view of communicative linguistics. Their denotative meaning is not great, while their connotative component is diverse – one and the same particle can have different meanings depending on the situation and be translated in different ways. Particles are a special grouping of a certain number of uninflected words that can act as different parts of speech, depending on the context, are not a specific member of a sentence, do not answer questions, but cannot be mixed with adverbs and modal words. A comparative analysis between similar parts of speech in Ukrainian and German is carried out. The special status of particles in German is determined, where there are certain syntactic features – word order, sentence type, intonation. It is assumed that particles occupy a special place not only in the spoken language, but have also spread to written texts, the purpose of use, approaches and principles of classification and other morphological and semantic aspects are analyzed. The paper collects evidence with examples from articles about the war between Ukraine and Russia and its coverage in the German press, analyses the frequency of particles usage in printed texts. The most used groups of particles are highlighted, examples of their translation and placement in sentences are given.

Тема про роль часток у німецькій мові не нова. Її вивченням займалися германісти з усього світу. До них можна віднести німців Г. Хайблеха, П. Айзенберга, українців С.І. Горбачевську, А.Т. Кривоносова, А. Бусман, Л.А. Савельєву та ін. Для вчених, які займалися цим питанням, навіть виділили окрему назву за аналогією з назвою часток німецькою мовою Partikeln (*партікельн*) – партикологи.

Особливу увагу ця тема набула приблизно із 60-х років минулого сторіччя, але суперечки щодо ролі та місця часток ведуться і донині. Особливо актуально проаналізувати значення часток у сучасних умовах – у текстах на воєнну тематику, прослідкувати, чи збільшилася їх кількість, частота застосування у друкованих текстах, мета використання, підходи та принципи класифікації та інші морфологічні й семантичні аспекти.

Щоб зробити порівняльний аналіз щодо можливих змін, визначимося із загальновідомими фактами.

Частки є в наявності не в кожній мові. Серед дослідників існує навіть термін «сильнопартиклеві» та «слабопартиклеві» мови. Українській і німецькій мовам таке граматичне явище притаманне, вони відносяться до групи сильнопартиклевіх мов. Ба більше, це типологічна етнічна особливість наших мов.

Частки займають особливе місце в мові. Причин для цього декілька:

- немає чіткої дефініції, яке саме явище позначають терміном «частка», різняться дані про їх кількість, тому що частину з них приєднують до прислівників, до модальних слів, тому постійно продовжуються суперечки щодо кількості їх у мові;
- учені не можуть визначитися зі статусом цього мовного явища: чи виділяти їх в окрему

групу слів, чи додати до якогось розряду існуючих частин мови, бо вони не відповідають ні на які питання, як інші частини мови, не є членами речення, мають невелику денотативну семантику;

– частки треба вивчати з погляду комунікативної лінгвістики, тобто з погляду живого спілкування людей із використанням природної мови та з погляду інших складників комунікації: психологічних, фізичних, соціальних особливостей учасників спілкування, контекстних, ситуативних моментів, що виникають під час спілкування;

– існують різноманітні підходи та принципи їх класифікації та градації, відповідно, існують різні форми і види перекладу часток, тобто вони мають широке конотативне значення.

Існує багато суперечок щодо необхідності виділення часток в окрему частину мови. До певного часу не існувало навіть єдиної назви для цієї групи слів, і тільки у 1963 р. германіст А.Т. Кривоносов першим увів в обіг поняття «модальні частки». Пізніше їх стали називати «модальними словами».

Виходячи з того, що слова із цієї групи частково відносять до інших частин мови, кількість їх постійно змінюється. Тим не менше сьогодні «граматика Duden виділяє 48 штук, а граматика Neilbig/Buscha – 68, граматика Є.І. Шендельс – 14» [1, с. 1275].

Дотепер є група лінгвістів, які не виділяють частки в окрему частину мови, а відносять їх до службових частин мови. У граматиці «Duden», у Й. Ербена, У. Енгеля, Х. Грисбаха. П. Айзенберг пропонує виділити категорію часток як окремий клас серед інших частин мови прислівників, сполучників та прийменників. «Bei den Abtönungspartikeln gehören etwa doch, wohl, eben zu den Adverbien, aber, denn zu den Konjunktionen» (*Відмінкові частинки etwa doch, wohl, eben належать до прийменників, а частки aber, denn – до сполучників*) [2; 3].

Х. Бусман у словнику «Lexikon der Sprachwissenschaft» характеризує частки як «Sammelbezeichnung für nichtflektierende Wörter bzw. Wortarten mit sehr unterschiedlicher Verwendung» (*узагальнене позначення для незмінюваних частин мови, мета вживання яких може бути різною*) [5].

Деякі дослідники, навпаки, вважають, що частки не можна змішувати ні з модальними словами, ні з прислівниками. Якщо вони формують окремий клас серед частин мови, то, власне, вони й є окремою частиною мови.

Є такі вчені (Г. Хельбиг), які вважають, що в іноземних мовах існують «комори», куди «складають» частини мови, які не можна класифікувати, які треба вивчати з погляду «прагматико-комунікативних факторів, а не їх денотативної семан-

тики, яка в них мала, і не з морфолого-синтаксичного боку [6, с. 272].

Тобто єдиної думки не існує. Але можна чітко виділити загальні характеристики, притаманні цій мовній одиниці:

Частки використовуються частіше за все в усній мові.

Частки не можуть бути використані окремо за межами речення або контексту.

Їх основне завдання в мові – передати почуття та емоції своєму співрозмовнику, тому їх ще називають словами-приправами, що надають мові смаку “Wuerzelnwoerter”.

Семантичне значення часток знаходиться у залежності від їх функціональності в мові, на цьому ж заснована більшість класифікацій. Так, німецькі граматики виділяють такі угруповання:

“Semantische und funktionale Eigenschaften”

Intensitätspartikeln wie sehr, überaus, ungemein wirken als Intensitätsmodifikatoren bei Adjektiven und Adverbien: sehr nützlich, überaus gern.

Abtönungspartikeln wie ja, halt, mal, doch, eben zielen nicht auf die Satzbedeutung, also das mit einem Satz Gesagte, sondern auf Erwartungen und Einstellungen von Sprechern und Hörern: Wie du weißt, hat er das ja immer so gewollt.

Konnektivpartikeln wie allerdings, aber, also, folglich, freilich, beziehungsweise, dennoch haben die Funktion, spezifische inhaltliche Relationen zwischen Sätzen herzustellen. Das hat er immer so gewollt. Allerdings durfte er nie.

Fokuspartikeln wie sogar, gerade, erst, auch sind geltungsneutrale Gradierungen im Hinblick auf Erwartungen und Einschätzungen oder Quantifikationsmodifikatoren: In der Packung sind nur zehn Kekse.

(Семантичні та функціональні властивості)

Частки **інтенсивності**, такі як *sehr, außergewöhnlich, ungewöhnlich*, виступають як модифікатори інтенсивності з прикметниками та прислівниками: *sehr nützlich, äußerst gern*.

Відмінкові частки, такі як *ja, halt, mal, doch, eben*, спрямовані не на зміст речення, тобто на те, що говориться за допомогою речення, а на очікування і ставлення мовців і слухачів: *Wie Sie wissen, hat er es immer so gewollt*.

Такі **сполучні частки**, як «однак», «але», «отже», «звичайно», «відповідно», «проте», виконують функцію встановлення певних змістових відношень між реченнями. «Це те, чого він завжди хотів. Однак йому так і не дозволили» [7].

Частки фокусу, такі як *sogar, gerade, erst, auch*, – це градації, які є нейтральними з погляду очікувань та оцінок або модифікаторами кількісної оцінки: «У пачці лише десять печив» [7].

У книзі Г. Хельбіга та В. Кетца “Die Partikeln” автори виділяють дві групи – ілокутивні частки

(illokutive Partikeln) та семантичні (semantische Partikeln). У ілокутивних часток (або за іншою термінологією – модальних: aber, auch, bloss, denn, doch і т. д.) превалює комунікативна функція, вони уточнюють прагматичну спрямованість висловлювання, допомагають зрозуміти висловлене як застереження, дозвіл, пораду, вимогу і т. п. У семантичних часток (sehr, weit, weitaus, ganz, so, viel і т. д.) домінує семантична функція, а саме модифікація, специфікація, градація, інтенсифікація змісту висловлення [8, с. 26].

Українські дослідники проводять більш широку класифікацію та розрізняють:

Gradpartikel (*ступенева частка*), Modalpartikel (*модальна частка*), Fokuspartikel (*фокусна частка*), Negationspartikel (*негативно заряджена частка*), Gesprächspartikel (*розмовна частка*), Ausdruckspartikel (*виразна частка*), Lautmalende Partikel (*підсилювана частка*).

Як уже було зазначено, частки характеризують розмовний складник мови. Але газетні публікації, особливо останнього року, які характеризують війну в Україні, доволі емоційні. Особливо коли вони описують події на війні, розвиток бойових дій. Відповідно, одним із чинників емоційного забарвлення мови в таких статтях виступають частки. Вони також мають інші функції в мові.

Щоб подивитися, які саме градування часток превалюють у газетних публікаціях та статтях про війну в Україні, нами було проведено дослідження та опрацьовано 10 джерел, які являли собою невеличкі короткі газетні повідомлення, анонси про театр воєнних дій, про ситуації з обстрілами очима журналістів німецькомовних видань. Виявлено близько 20 видів різноманітних часток: vor allem, auch, selbst, kaum, wohl, ebenso, gar, bereits, wohl, ebenso, nun, natürlich, stets, zwar, aber, fast, auch, nur, mehr. Тобто практично на кожне речення по дві частки. Це закономірне явище, яке підтверджує нашу гіпотезу про те, що частки більш поширилися у письмовій мові, особливо в газетних текстах, а саме в текстах, де важливий емоційний складник.

Якщо проаналізувати ці приклади і розподілити ці частки за значенням, то можна побачити, що присутній увесь спектр можливих варіантів: є частки, що за об'єктивними ознаками передають посилення, виділення або, навпаки, послаблення, обмеження, узагальнення, доповнення, або за суб'єктивними ознаками – такі емоції, як сумнів, подив, роздратування, обурення, досада.

У наступних прикладах прослідковуємо ці явища.

Die heftigsten Kämpfe finden in der Oblast Donezk statt, **vor allem** in der Gegend von Bachmut, auch in den Gegenden von Awdijiwka und Wuhledar

wird gekämpft. (*Найзапекліші бої точаться в Донецькій області, особливо в районі Бахмута, бої також ведуться в районах Авдіївки та Вугледара*) (об'єктивна ознака – посилення емоційності висловлювання, суб'єктивна – загальне обурення, співчуття) [9].

Nördlich davon, in der Oblast Luhansk, konzentrieren sich die Gefechte auf die Gegend um die russische Verteidigungslinie zwischen Kreminna und Swatowe und die beiden Ortschaften **selbst**. (*На північ від нього, у Луганській області, бойові дії зосереджені в районі російської лінії оборони між Кременною і Сватове та в самих цих двох селах*) (знову ж таки – об'єктивне виділення, суб'єктивне – співчуття) [10].

Die Gruppe Wagner hatte dort in den vergangenen Monaten viele Soldaten, die meisten von ihnen militärisch **kaum** ausgebildete Sträflinge, bei schlecht vorbereiteten Angriffen verloren und dabei **nur** geringe Gebietsgewinne erzielt. (*За останні місяці група Вагнера втратила там багато солдатів, більшість з яких були засудженими з дуже низьким рівнем військової підготовки під час погано підготовлених атак, здобувши лише невеликі територіальні здобутки*) (тут навіть обидві частки послаблюють прикметник, що стоїть поруч, передають розчарування) [11].

Mit Hilfe der neuen Verbände wird Moskau **aber wohl** weiter versuchen, Bachmut einzunehmen. (*Однак за допомогою нових підрозділів Москва, ймовірно, продовжить спроби взяти Бахмут*) (доповнення припущення) [11].

Ausländische Kräfte dürften der Ukraine gemäß dem Völkerrecht Waffen liefern, das schließe Kampfpanzer **ebenso** ein wie auch Kampfflugzeuge, fügte Heusgen hinzu. (*Згідно з міжнародним правом, іноземним силам дозволено постачати Україні зброю, у тому числі бойові танки, а також бойові літаки, додав Хойсген*) (уточнення, пояснення) [12].

Die Einrichtung eines Ukraine-Sondertribunals bringt hier **gar** nichts. (*Створення спеціального трибуналу для України зовсім не допоможе*) (підсилення, розчарування) [13].

Den Start der Ausbildungsmission der EU hatten die Außenminister der Mitgliedstaaten **bereits** im November beschlossen. (*Рішення про запуск тренувальної місії ЄС уже було прийнято міністрами закордонних справ країн-членів у листопаді*) (часове обмеження, емоційна підтримка) [14].

Damals war **zunächst** von 15 000 ukrainischen Soldatinnen und Soldaten die Rede, die in Deutschland, Polen und anderen EU-Ländern ausgebildet werden. (*Спочатку йшлося про щонайменше 15 000 українських солдатів, які проходили підготовку в Німеччині, Польщі та інших країнах ЄС*) (обмеження, виділення) [15].

Es werden **wohl auch** Fallschirmjäger eingesetzt, Elitesoldaten der russischen Armeeю. (*Десантники, елітні солдати російської армії, ймовірно, також будуть розгорнуті*) (підкреслення, припущення) [16].

Ein schneller Wiederaufbau der Ukraine und die Wiederherstellung des Energiesystems unter Nutzung von “grünen” und Energiespartechnologien seien **ebenso** besprochen worden. (*Також обговорювалася швидка реконструкція України та відновлення енергетичної системи з використанням «зелених» та енергозберігаючих технологій*) (узагальнення, додавання) [17].

Es wäre eine neue Art der Kriegsführung – aber keine Überraschung. **Nicht nur** Russland, auch Staaten wie die USA, China, Großbritannien, Südkorea oder Israel arbeiten an Killerrobotern. Eine internationale Ächtung ihrer Entwicklung, Produktion und ihres Einsatzes haben sie **stets** zu verhindern gewusst. (*Це був би новий вид війни – але це не дивно. Над роботами-вбивцями працює не лише Росія, але й такі держави, як США, Китай, Великобританія, Південна Корея чи Ізраїль. Їм завжди вдавалося запобігти міжнародному оголошенню їхньої розробки, виробництва та використання поза законом*) (виділення, прояв зацікавленості) [18].

Und ohne Besatzung kann er **natürlich** kleiner, leichter, schneller und beweglicher als konventionelle Panzer sein. (*І без екіпажу, звичайно, він може бути меншим, легшим, швидшим і мобільнішим, аніж звичайні танки*) (доповнення, власні припущення) [18].

Vorstand der Nicht-Regierungsorganisation “Facing Finance” und deutscher Sektionschef der Initiative “Stop Killer Robots”, hält die Berichte für plausibel. Er könne **zwar** nicht von seinem Schreibtisch in Berlin aus den autonomen Fähigkeiten beurteilen. (*Член правління неурядової організації “Facing Finance” та голова німецької секції ініціативи “Stop Killer Robots” уважає ці повідомлення правдоподібними. Він не може, власне, судити про автономні можливості, сидячи за своїм столом у Берліні*) (узагальнення, доповнення, власні роздуми та припущення) [19].

Із наведених прикладів бачимо, що використання часток вийшло за типові рамки усного мовлення і стабільно увійшло до письмових текстів – газетних публікацій, особливо коли ці публікації торкаються нагальних, наболілих тем. Щодо розподілу за суб’єктивними та об’єктивними ознаками, то тут зберігається основний підхід до розподілу за об’єктивними характеристиками: обмеження, посилення, виділення, послаблення, узагальнення, доповнення. Із суб’єктивного погляду коло емоцій розширюється та доповнюється новими. Так, до стандартних (сумнів, подив, роздратування, обурення, зацікавленість) дода-

ються власні роздуми, припущення, емоційна підтримка.

У подальших дослідженнях планується проаналізувати інші засоби емоційного забарвлення сучасних газетних публікацій на тему війни.

ЛІТЕРАТУРА

1. Савельєва Л.А. Частинки у російській, англійській та німецькій мовах: порівняльний аналіз ключових характеристик та ключових ознак». *Філологія та мистецтвознавство*. URL: <https://cyberleninka.ru/article/n/chastitsy-v-russkom-angliyskom-i-nemetskom-yazykah-sopostavitelnyu-analiz-harakteristik-i-klyuchevyh-priznakov/viewer>.
2. Горбачевська С.І. Німецькі модальні частки як ілокутивні індикатори. *Лінгвістика та міжкультурна комунікація*. 2005. № 1. URL: <https://cyberleninka.ru/article/n/nemetskie-modalnye-chastitsy-kak-illokutivnye-indikatory-opyt-sravnitelno-sopostavitelnogo-analiza>.
3. Eisenberg P. Grandriss der deutschen Grammatik. Stuttgart, 1999/2001. S. 209.
5. Bussmann H. Lexikon der Sprachwissenschaft. Stuttgart, 1990. S. 561.
6. Helbig G., Buscha J. Deutsche Grammatik. Leipzig: Enzyklopedie, 1989. S. 383.
7. Grammis. URL: <https://grammis.ids-mannheim.de/systematische-grammatik/279>
8. Helbig G., Kötz W. «Die Partikeln» – Leipzig, VEB Verlag. Enzyklopädie, 1981. 68 s.
9. Aktuelle Situation an Tag 340. Süddeutsche Zeitung. URL: <https://www.sueddeutsche.de/projekte/artikel/politik/krieg-in-der-ukraine-wo-die-front-aktuell-verlaeuft-e898286/?reduced=true>
10. Heusgen für Lieferung von Kampfjets an die Ukraine. Süddeutsche Zeitung. URL: <https://www.sueddeutsche.de/projekte/artikel/politik/krieg-in-der-ukraine-wo-die-front-aktuell-verlaeuft-e898286/?reduced=true>
11. Prantls Blick Putin packen! Aber wie? URL: <https://www.sueddeutsche.de/politik/putin-kriegsverbrechen-prantls-blick-1.5741156?reduced=true>
12. Nadja Lissok EU-Streitkräfte sollen 30 000 ukrainische Soldaten ausbilden. URL: <https://www.sueddeutsche.de/politik/ukraine-krieg-newsblog-eu-ausbildung-soldaten-russische-offensive-gefechte-1.5739316>
13. Von Nicolas Freund, Sebastian Gierke, Julian Hosse, Christoph Koopmann, Michael Mainka, Sead Mujic, Sara Scholz, Markus C. Schulte von Drach, Kassian Stroh, Sarah Unterhitzberger und Leopold Zaak.
14. Aktuelle Situation an Tag 343. Süddeutsche Zeitung. URL: <https://www.sueddeutsche.de>

- de/projekte/artikel/politik/krieg-in-der-ukraine-wo-die-front-aktuell-verlaeuft-e898286/?reduced=true
15. Krieg gegen die Ukraine: So ist die Lage RUSSISCHE INVASION. Handelsblatt. URL: <https://www.handelsblatt.com/dpa/russische-invasion-krieg-gegen-die-ukraine-so-ist-die-lage/28964228.html>
 16. Miguel Sanches. Ukraine-Krieg: Feuertaufe für Putins Kampfroborer «Marker»? Zeitung Berliner Morgenpost. URL: <https://www.morgenpost.de/themen/ukraine-konflikt/>
 17. Rogozin berichtete auf Telegram Berliner Morgenpost. URL: <https://www.morgenpost.de/politik/article237527701/killerroboter-kampfroborer-ukraine-krieg-russland-putin-militaer.html>
 18. Vorstand der Nicht-Regierungsorganisation «Facing Finance» Berliner Morgenpost. URL: <https://www.morgenpost.de/politik/article237527701/killerroboter-kampfroborer-ukraine-krieg-russland-putin-militaer.html>
 19. Ukraine: Universität in Charkiw von russischer Rakete getroffen. Berliner Morgenpost. URL: <https://www.morgenpost.de/politik/ausland/article237551975/Krieg-gegen-die-Ukraine-So-ist-die-Lage.html>
 9. Aktuelle Situation an Tag 340. Süddeutsche Zeitung. URL: [<https://www.sueddeutsche.de/projekte/artikel/politik/krieg-in-der-ukraine-wo-die-front-aktuell-verlaeuft-e898286/?reduced=true>]
 10. Heusgen für Lieferung von Kampfjets an die Ukraine. Süddeutsche Zeitung URL: [<https://www.sueddeutsche.de/projekte/artikel/politik/krieg-in-der-ukraine-wo-die-front-aktuell-verlaeuft-e898286/?reduced=true>]
 11. Prantls Blick Putin packen! Aber wie? URL: [<https://www.sueddeutsche.de/politik/putin-kriegsverbrechen-prantls-blick-1.5741156?reduced=true>]
 12. Nadja Lissok EU-Streitkräfte sollen 30 000 ukrainische Soldaten ausbilden. URL: [<https://www.sueddeutsche.de/politik/ukraine-krieg-newsblog-eu-ausbildung-soldaten-russische-offensive-gefechte-1.5739316>]
 13. Von Nicolas Freund, Sebastian Gierke, Julian Hosse, Christoph Koopmann, Michael Mainka, Sead Mujic, Sara Scholz, Markus C. Schulte von Drach, Kassian Stroh, Sarah Unterhitzberger und Leopold Zaak.
 14. Aktuelle Situation an Tag 343. Süddeutsche Zeitung URL: [<https://www.sueddeutsche.de/projekte/artikel/politik/krieg-in-der-ukraine-wo-die-front-aktuell-verlaeuft-e898286/?reduced=true>]
 15. Krieg gegen die Ukraine: So ist die Lage RUSSISCHE INVASION. Handelsblatt. URL: [<https://www.handelsblatt.com/dpa/russische-invasion-krieg-gegen-die-ukraine-so-ist-die-lage/28964228.html>]
 16. Miguel Sanches. Ukraine-Krieg: Feuertaufe für Putins Kampfroborer «Marker»? Zeitung Berliner Morgenpost. URL: [<https://www.morgenpost.de/themen/ukraine-konflikt/>]
 17. Rogozin berichtete auf Telegram Berliner Morgenpost. URL: [<https://www.morgenpost.de/politik/article237527701/killerroboter-kampfroborer-ukraine-krieg-russland-putin-militaer.html>]
 18. Vorstand der Nicht-Regierungsorganisation “Facing Finance” Berliner Morgenpost. URL: [<https://www.morgenpost.de/politik/article237527701/killerroboter-kampfroborer-ukraine-krieg-russland-putin-militaer.html>]
 19. Ukraine: Universität in Charkiw von russischer Rakete getroffen. Berliner Morgenpost. URL: [<https://www.morgenpost.de/politik/ausland/article237551975/Krieg-gegen-die-Ukraine-So-ist-die-Lage.html>]

REFERENCES

1. Savel'eva L.A. CHastinki u rosij's'kij, anglijs'kij ta nimec'kij movah: porivnyal'nij analiz klyuchovih karakteristik ta klyuchovih oznak» / Filologiya ta mistectvoznavstvo URL: [<https://cyberleninka.ru/article/n/chastitsy-v-russkom-anglijskom-i-nemetskom-yazykah-sopostavitelnyy-analiz-harakteristik-i-klyuchevyh-priznakov/viewer>]
2. Gorbachevs'ka S.I. Nimec'ki modal'ni chastki yak ilokutivni indikatori / Lingvistika ta mizhkul'turna komunikaciya URL: [<https://cyberleninka.ru/article/n/nemetskie-modalnye-chastitsy-kak-illokutivnye-indikatory-opyt-sravnitelno-sopostavitelnogo-analiza>]
3. Eisenberg P. Grandriss der deutschen Grammatik. Stuttgart, 1999/2001. S. 209.
5. Bussmann N. Lexikon der Sprachwissenschaft. Stuttgart, 1990. S. 561.
6. Helbig G., Buscha J. Deutsche Grammatik. Leipzig: Enzyklopedie, 1989. S. 383
7. Grammis. URL: [<https://grammis.ids-mannheim.de/systematische-grammatik/279>]
8. Helbig G., Kötz W. «Die Partikeln» – Leipzig, VEB Verlag. Enzyklopädie, 1981, 68 s.
18. Vorstand der Nicht-Regierungsorganisation “Facing Finance” Berliner Morgenpost. URL: [<https://www.morgenpost.de/politik/article237527701/killerroboter-kampfroborer-ukraine-krieg-russland-putin-militaer.html>]
19. Ukraine: Universität in Charkiw von russischer Rakete getroffen. Berliner Morgenpost. URL: [<https://www.morgenpost.de/politik/ausland/article237551975/Krieg-gegen-die-Ukraine-So-ist-die-Lage.html>]